

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA
1051 Budapest, Nádor u. 22.
1387 Budapest, Pf. 40. Telefon: 475-7100 Fax: 269-1615

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

közterületi fák gallyazása tárgyában

Ügyszám: JNO-257- /2010.

I. A panasz

1. A jövő nemzedékek országgyűlési biztosához érkezett állampolgári beadvány szerint az önkormányzat nem a jogszabályoknak megfelelően járt el akkor, amikor több esetben is indokolatlanul és szakszerűtlenül végeztette el a panaszos ingatlana előtti közterületen található fák gallyazását, ami akár a kérdéses fák kipusztulásához is vezethetett volna.

II. A hatáskör megalapozása

2. Az Alkotmány 18. §, illetve 70/D. § (2) bekezdései szerint a Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez; a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jogot – többek között – az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.

3. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. tv. (a továbbiakban: Obtv.) 16. § (1) bekezdése alapján az országgyűlési biztoshoz bárki fordulhat, ha megítélése szerint valamely hatóság [29. § (1) bek.], illetve közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége során a beadványt benyújtó személy alapvető jogaival összefüggésben visszásságot okozott, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket - ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát - már kimerítette, illetve jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

4. Az Obtv. 27/B. § (1) bekezdése szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa feladata a környezet és a természet (a továbbiakban együtt: környezet) állapotának fenntarthatóságát és javítását biztosító jogszabályi rendelkezések érvényesülésének figyelemmel kísérése, értékelése és ellenőrzése. Feladata továbbá a mindezekkel kapcsolatban tudomására jutott visszásságok kivizsgálása vagy kivizsgáltatása, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedések kezdeményezése.

5. A beadvány alapján felmerült annak lehetősége, hogy az ügyben érintett hatóságok a fák védelmére vonatkozó jogszabályi előírásokat megsértve jártak el, mindezekre

tekintettel vizsgálatot indítottunk annak megállapítása érdekében, hogy a hatóságok eljárása nyomán sérült-e az egészséges környezethez való alkotmányos jog.

III. Tényállás

6. A beadvány szerint Péteri község önkormányzata több alkalommal, évről évre a *fák károsításával* végezte el a panaszos ingatlana előtti önkormányzati közút mentén található fák gallyazását. A panaszos által megkérdezett kertész szakember véleménye szerint a *gallyazás szakszerűtlen volt*, mivel a fák legalsó, olyan ágait vágják le, amelyek nem közelítettek meg egyetlen vezeték sem (bár ez volt az egyik hivatkozási alap), másrészt 40-50 cm-es csonkokat hagytak, ami a fák kipusztulásához is vezethetett volna.

7. A panaszos az önkormányzat törvénysértő eljárását sérelmezve több esetben élt panasszal az *állampolgári jogok országgyűlési biztosánál*. Péteri község önkormányzatának jegyzője az ombudsman megkeresésére azt a tájékoztatást adta, hogy a közterületen lévő fák gallyazását évente egyszer, illetve szükség szerint végzi az önkormányzat a balesetveszély megakadályozása és a közlekedés biztonsága érdekében, valamint ha a fák ágai a föld feletti villamosvezetékek biztonsági övezetét a jogszabályban előírt mértéknél jobban megközelítik. Mivel ez alapján az alkotmányos jogokkal kapcsolatos visszásság gyanúja nem merült fel, vizsgálat indítására az Obtv. értelmében nem volt lehetőség.

8. A panaszos ezt követően a *jövő nemzedékek országgyűlési biztosához* fordult az önkormányzat jogszerűtlen intézkedéseit és a környezetvédelmi érdekek figyelmen kívül hagyását kifogásolva. Megkeresésünkre az ELMŰ Hálózati Kft. közölte, hogy a tárgyi ingatlan előtt a kérdéses időszakban gallyazást nem végzett. A jegyző tájékoztatása alapján a polgármesteri hivatal végeztetett gallyazási munkálatokat a kérdéses időszakban a tárgyi ingatlan előtti közterületen, tekintettel arra, hogy egyes faágak veszélyesen megközelítették a szemben futó 0,4 kV-os elektromos léghálót. A jegyző szerint a fák vezeték felé nyúló ágainak levágása *szükséges mértékű és indokolt volt*. A levágott ágak hiánya alig észrevehető, és az utca látképében *esztétikai romlást nem eredményezett*.

9. A panaszos által rendelkezésünkre bocsátott levél szerint az ELMŰ Hálózati Kft. arról tájékoztatta a jegyzőt, hogy Péteriben a kisfeszültségű hálózat biztonsági övezetét megközelítették a hálózat közelében ültetett fák ágai. A biztonsági övezet környezetében lévő fák, bokrok ágait az ingatlan tulajdonosa (kezelője) köteles rendszeresen eltávolítani, ha azok a szabadvezeték biztonsági övezet határát elérik. Ha az ingatlan tulajdonosa gallyazási kötelezettségét nem teljesíti, az áramszolgáltató a veszélyt saját költségén el kell, hogy hárítsa, amely munkálatok elvégzését az ingatlan tulajdonosa (kezelője) tűrni köteles. Bár az ELMŰ szakképzett alvállalkozókat foglalkoztat, a munka kimenetele nem feltétlenül ugyanaz, mintha azt a tulajdonosa maga végezné, hiszen *az ELMŰ fő szempontja érthető módon a biztonságos üzemeltetés és a legkisebb költségráfordítás*.

IV. Jogi értékelés

10. A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 34. § (1) bekezdése értelmében *a közút kezelője köteles gondoskodni arról, hogy a közút a biztonságos közlekedésre alkalmas, közvetlen környezete esztétikus és kulturált legyen*. A helyi közutak kezelésének szakmai szabályairól szóló 5/2004. (I. 28.) GKM rendelet mellékletének 3.8. a) pontja értelmében az útpadkán, az árokban, továbbá a közút határán belüli területen

(ideértve a földút területét is) *a forgalom biztonságát zavaró növényzetet el kell távolítani.* A c) pont kimondja ugyanakkor, hogy *a közút területén lévő fás növényzetet (cserje, fasor, erdősáv) környezet-, természet-, növény-, valamint földvédelmi előírások szerint kell gondozni.*

11. A villamosmű biztonsági övezetéről szóló 122/2004. (X.15.) GKM rendelet 16. § (11) bekezdése értelmében a külön jogszabályban foglaltak figyelembevételével *a biztonsági övezet környezetében levő fák, bokrok ágait az ingatlan tulajdonosa (kezelője) köteles rendszeresen eltávolítani, ha azok a szabadvezeték biztonsági övezet határát elérik.*

12. A fenti jogszabályi rendelkezések alapján megállapítható, hogy a jegyző által hivatkozott indokok, vagyis a közlekedés biztonsága, illetve a villamos vezeték biztonsági övezetének védelme megalapozhatják a fák gallyazásának szükségességét, nyomatékosan felhívjuk azonban a figyelmet az alábbiakra.

13. A fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII.30.) Korm. rendelet 3. §-a értelmében *tilos a fás szárú növények felületének jogellenes – a 4. § (1) bekezdésben foglaltakkal ellentétes – megsértése, csonkítása, továbbá részeinek közvetlen vagy közvetett károsítása.* A 4. § (1) bekezdés alapján *a használó (az ingatlan tulajdonosa, vagy kezelője, használója) köteles gondoskodni az ingatlanon lévő fás szárú növények fenntartásáról, az adott faj tulajdonságainak megfelelő szakszerű kezeléséről (így különösen víz- és tápanyag-utánpótlásról, metszésről, növény-egészségügyi beavatkozásról), valamint szükség szerinti pótlásáról.* Az 5. § (4) bekezdése szerint az érintett földrészlet fekvése szerinti *települési önkormányzat (fővárosban a kerületi önkormányzat) jegyzője (továbbiakban: jegyző) a használót a 4. §-ban meghatározott fenntartási és kezelési feladatok teljesítésére kötelezheti.*

14. A fenti szabályok értelmében tehát *az önkormányzat köteles gondoskodni a tulajdonában (kezelésében) lévő ingatlanokon található fák szakszerű kezeléséről.* A fák gallyazása során az önkormányzat kellő körültekintéssel kell, hogy eljárjon a szakmai szabályok betartása, illetve betartatása tekintetében. A gallyazás indokoltságának és szükséges mértékének megállapítása *különleges szakértelmet igénylő feladat,* ezért elvárható, hogy az önkormányzat mind a munkálatok megkezdését megelőzően, mind azok kivitelezése során vegye igénybe kertészeti szakember közreműködését.

15. A fák léte társadalmi és környezeti szempontból jelentős haszonnal jár. Nagymértékben javítják a település levegőjét oxigéntermelő, és szén-dioxid-feldolgozó képességük miatt. A légszennyező anyagok egy részét a fák lombtömege képes lekötni, portól tisztítják meg a település levegőjét. A fák párologtatásukkal is hatnak a környezetükre, a nyári melegben lehűtik a levegőt. A növények zajvédelmét műszeres mérések igazolják. A termőtalaj védelme és vízháztartásának megóvása egyaránt megkívánja a fák, a növényzet jelenlétét. *A fák tehát a környezetállapot és az életminőség javításában kiemelkedő szerepet játszanak, ezért igen erős társadalmi és környezeti érdek fűződik megóvásukhoz.*

16. Figyelemmel a fásszárú növények tavasztól ősziig tartó vegetációs időszakára, valamint az útszéli fákat táplálkozó- illetve fészkelőhelyül használó egyes kisméretű és énekesmadár-fajok szaporodási, illetve fészkelési időszakára, *a fák gallyazását, esetleges*

*nagyobb ágak, lombzat eltávolítását a legkisebb környezeti károkozással az október végétől február végéig tartó, nyugalmi időszakban célszerű elvégezni.*¹

17. Az egészséges környezethez való jog objektív, intézményvédelmi jellegéből következően az állam és az önkormányzatok környezetvédelmi feladataiknak elsősorban jogalkotási és szervezeti garanciák nyújtásával tehetnek eleget.² Éppen ezért kívánatos, hogy minél nagyobb számban készüljenek *önkormányzati rendeletek* a települési zöldfelületek megóvásáról, fenntartásáról, használatáról, a fák, fasorok, facsoportok védelméről. Szükség van továbbá az önkormányzatoknál jelenleg többnyire alulreprezentált kertészeti, illetve természetvédelmi *szaktudás megerősítésére*. Ezek együttesen szolgálhatnak alapul a települési zöldfelületekkel való tudatos gazdálkodáshoz.

V. Intézkedés

18. Az önkormányzat eljárásával kapcsolatban az egészséges környezethez való jog sérelmét jelentő, az alkotmányos visszásság szintjét elérő jogsértés nem állapítható meg, az állásfoglalásban kifejtett szempontokra figyelemmel azonban – a konkrét ügyön túlmutató jelleggel – az alábbi intézkedést teszem.

19. Az Obtv. 27/B. § (3) bekezdés c) pontjára hivatkozva ajánlással élek Péteri Község Önkormányzatának Jegyzőjéhez, hogy a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet 5. § (4) bekezdésében foglalt jogkörében eljárva szerezzen érvényt a fás szárú növények szakszerű kezelésére vonatkozó jogszabályi előírásoknak, és kötelezze az ingatlanulajdonosokat (adott esetben az önkormányzatot) a jogszabályokban meghatározott természet- és növényvédelmi előírások betartására.

Budapest, 2011. december 16.

dr. Fülöp Sándor
a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa

¹ Ez a megközelítés érvényesül a tervezett erdők esetében is, ahol a törvény értelmében fakitermelés szeptember 1. és március 31. között végezhető. A szűkebb időszakot itt arra való tekintettel javasoljuk, hogy az emberi települések sajátos mikroklímája és egyéb ökológiai adottságai következtében a fákat, fasorokat leggyakrabban használó, különböző mértékben urbanizálódott madárfajok fészkelési időszaka a természetes élőhelyekhez képest kitolódik, egészen kora tavasztól késő őszig tarthat.

² 28/1994. (V. 20.) AB határozat